

Sammendrag av doktorgradsavhandling

Marianne Ree

Vilkår for barns medvirkning i fellesskap i barnehagen

Avhandling for ph.d.-graden ved Universitetet i Stavanger, Fakultetet for utdanningsvitenskap og humaniora, Institutt for barnehagelærerutdanning. URL: <https://uis.brage.unit.no/uis-xmlui/handle/11250/2684927>

Disputas 23. oktober 2020

Barnehagen er en kollektiv institusjon der barn tidlig får en erfaring av seg selv i forhold til andre. Samtidig viser forskning at medvirkning i barnehagen ofte oppfattes og praktiseres ut fra individorientering, der enkeltbarns selvbestemmelse og individuelle valg prioriteres. Det kollektive perspektivet på medvirkning er underrepresentert. Formålet med avhandlingen er å bidra med kunnskap om barns medvirkning i fellesskap i barnehagen i norsk kontekst. Den overordnede problemstillingen er: Hva trer frem som vilkår for barns medvirkning i fellesskap med utgangspunkt i barnas og personalets handlinger og beskrivelser, og hvordan kan disse forstås ut fra et samfunnsperspektiv?

Dette doktorgradsprosjektet er knyttet til forskningsprosjektet «Gode barnehager for barn i Norge» (GoBaN), som er finansiert av Norges forskningsråd (NRF) og undersøker kvalitet i norske barnehager i et longitudinelt perspektiv (<https://goban.no/om-prosjektet/>). Denne avhandlingen inngår som en selvstendig studie finansiert av Universitetet i Stavanger. Avhandlingen er et bidrag i diskusjonen om prosesskvalitet ved at den kvalitativt undersøker medvirkning fra et fellesskapsperspektiv.

Teoretisk er avhandlingen forankret i Habermas' (1984) kommunikative handlingsteori. Av spesiell interesse er Habermas

livsverdens- og systemtenkning, samt hans perspektiver på kommunikativ og strategisk rasjonalitet. Sentralt er også Habermas' (1984) tro på kommunikasjonens kraft når det gjelder muligheten for å bli aktivt handlende i møtet med andre. I tillegg benytter jeg meg av Biestas (2007) tanker om demokrati, der et sentralt budskap er at et fellesskap kun kan bli demokratisk dersom man får bringe frem egne initiativ, samtidig som man blir utfordret av andre med ulike perspektiv i en verden av pluralitet. Metodologisk har avhandlingen en kvalitativ hermeneutisk tilnærming, bestående av ulike forskningsspørsmål og metodologiske innfallsvinkler som gruppeintervjuer med femåringer, videoobservasjoner av barn og personale, og individuelle intervjuer av personale i tre utvalgte barnehager.

I hovedsak viser resultatene fra en sammenfattende analyse av de tre delstudiene i avhandlingen at medvirkning i fellesskap krever kvalitative vilkår som tillit, aksept for ulikheter og fellesskapsorientering. Tillit til barna og tillit mellom barna er avgjørende vilkår for at barn skal våge å ta initiativ i et fellesskap. Det må også være aksept for at man er forskjellige og har ulike måter å være og handle på, samt en fellesskapsorientering, der personalet ivaretar, responderer på og viderefører barnas ulike initiativ og perspektiver i fellesskapet.

Resultatene peker mot en praksis som kan kobles til sosial bærekraft, med referanse til ideen om å leve sammen i en verden som er delt med andre.

Kontakt: Marianne Ree, Universitetet i Stavanger, Norge. Epost: marianne.r.serheim@uis.no